

PARLAMENT DEL PROF. ENRIC CASASSAS
EN L'ACTE DE LLIURAMENT DEL
PREMI D'HONOR JAUME I

He de reconèixer que el meu estat emocional d'aquests moments no és gens favorable als exercicis retòrics. Digníssimes autoritats, il·lustres membres directius de la Fundació Jaume I, senyores, senyors: he de manifestar el meu agraïment més sincer a la Fundació Jaume I per aquest premi, també al jurat que me l'ha assignat, per la seva extrema benevolència, i a Gabriel Ferrater per l'amabilitat de les seves paraules de presentació.

He de confessar que quan vaig rebre la notícia d'haver estat honorat amb aquest Premi Jaume I, tan destacat fins ara pel seu rigor, em vaig sentir desconcertat, com encara em sento ara. Desconcertat, perquè no m'ha semblat mai, al llarg d'una vida dedicada al conreu de la ciència, a la docència universitària i al servei del país, que fés res més que allò que cal esperar que tot ciutadà faci: la seva feina amb amor i amb eperit de servei, de servei en la condició de disponible per a tot allò que el país et demani, o que a tu et sembli que al país li cal, i sempre forçant-te fins una mica més enllà del límit dins del qual et sents competent.

En aquesta casa, la Casa Gran de la Ciutat, on des del punt que hi entres et sents ple de respecte, perquè tants records de tantes èpoques diferents se t'hi fan presents alhora, i, en particular, en aquesta sala, el Saló de Cent, on les nobles pedres antigues et fan present el pes de la responsabilitat de pertènyer a un poble que té una història, una història que va seguint i que ha de continuar, i a la continuació de la qual tu has de contribuir positivament d'alguna manera, al nivell que et toqui, en aquesta sala i subjugat per aquestes consideracions i la circumstància d'aquest Premi, em sembla, però, que tot allò que he intentat fer ha estat només parcial, provisional, em sembla també fútil tot el que ara pugui dir.

Potser hauria de dir que he cregut sempre que no podia deslligar la meua posició de professor universitari de la meua condició de ciutadà d'un país que és incomplet en tants aspectes, que la meua condició professional no em permetia de defugir cap dels compromisos que eren exigits per les circumstàncies adverses que al llarg de tants anys ens ha tocat de viure, en realitat cap dels que encara en queden, de compromisos, que encara és escàs el lloc que hi ha per a l'optimisme, que no ens és permès encara el relaxament.

Això de fer via a través d'un món extern advers ja és conegut de temps, i no és pas una cosa pròpia de les nostres generacions. Si voleu, en un sentit referit a l'ètica estricta ja ho cantà Ausias March en el seu poema 106, el conegut per alguns sota el títol de Cant moral, el que comença amb el vers "*Lo tot és poch ço per què treballam*" (Tot això perquè treballem és poc...), el poema que exhorta el lector a esmerçar-se pel bon camí, que defineix com el camí de la raó, i a ésser insensible als beneficis de l'honor, el diner, l'opinió, etc., el poema que inclou un decasíl·lab batent que hem sentit ben viu i ben real, jo i tants de nosaltres, al llarg de tants anys de la nostra vida:

per poch lloguer, treballam jorns e nits

encara que, insensibles, hem seguit treballant en la mesura de les nostres forces.

Potser hauria de dir que si em sento desconcertat és, entre d'altres raons, per constatar una vegada més la distància que hi ha entre la imatge pública que es crea al voltant d'una persona i la realitat substancial d'aquesta persona, la realitat interior, invisible als forasters, on rau el reialme de les motivacions, de les intencions, dels alts i baixos de la voluntat..., on rauen les dosis d'inseguretat i de dubte que m'han estat companyes fidels sempre..., on ens recobrem dels fracassos i ens reconstruïm a partir de les pròpies cendres cada vegada... Es en aquesta interioritat, que hom tracta de preservar dels efectes de les adversitats, on es manté la decisió perseverant de participar, com si alguna fita fós assequible, en aquesta tasca col·lectiva inacabable que tenim plantejada els ciutadans d'aquest país.

Pensant en els camins que cal recórrer, al llarg de la vida prenc com a referència Mikhaïl Lomonòsov el que després fou tan important en la història de les ciències experimentals, de la llengua literària i de la literatura russes, mal conegut a Occident i encara només que com a precursor de Lavoisier, que fugí als divuit anys de la casa paterna, una casa de pescadors als suburbis d'Arcàngelsk, quan ja havia après tot allò que el rector de la parròquia tenia per ensenyar-li, i, convençut que només el domini del llatí i del grec podia permetre-li de progressar vers el coneixement, marxà a peu

fins a Moscou, a mil dos-cents quilòmetres, per a fer-se admetre en l'única escola superior que podia fornir-li allò que cercava, una escola molt restrictiva, per a fills de famílies d'altres menes.

Es la marxa decidida allò que compta, que el fi sigui impossible és secundari; Lomonòsov hi reeixí, ningú no entén com, i per tot allò que en seguí el recordem ara encara; però ell, ell va viure cada segon dels llargs dies que durà la caminada amb una intensitat suficient per a emplenar tota la vida. Cada segon tota la vida, i un segon darrera l'altre, com aquell que res... Heus ací una mena de norma de comportament.

Potser hauria de remarcar aquí el fet que aquest Premi d'Honor Jaume I, des que fou creat i sense defugir-ho mai ni tractar de dissimular-ho, s'ha mantingut dins d'un àmbit d'actuació que abraça tots els Països Catalans, l'àmbit que ens és natural, doncs, l'àmbit que he tractat de servir des de l'Institut d'Estudis Catalans en uns aspectes i des de la Universitat Catalana d'Estiu en uns altres. I afegiria que la circumstància que aquest Premi, amb aquest caràcter, sigui lliurat aquí en aquest Saló de Cent, el qual és potser el senyal d'identitat més representatiu de la nostra Ciutat, a nosaltres, als que hem cregut sempre que país i ciutat són inseparables, per no dir que són parts d'un tot únic, que són una mateixa cosa, que l'un és saba per a l'altre, i l'altre ho és per a l'un, en una confluència sinèrgica, ens sembla una circumstància extremament significativa. Hem d'agrair conjuntament a l'Ajuntament de Barcelona i a la Fundació Jaume I que hagin tingut l'encert, ja des del primer any i ja en fa molts, de fer d'aquest acte aquest símbol.

Moltes gràcies

Barcelona, 15 d'octubre de 1992